

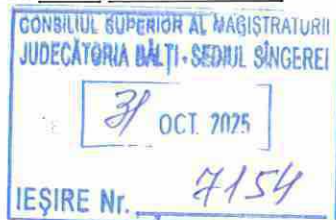

JUDECĂTORIA BĂLȚI

Republica Moldova, or. Sângerei, str. Testimițeanu, 4
Email: jsi@justice.md; Tel.: /+373 262/ 21 569
www.instante.justice.md

Nr. _____
din _____ 2025

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28

Judecătoria Bălți cu sediul în or. Sângerei, Vă remite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate înaintată de către pârâtul Malanciuc Nicolae și reprezentatul acestuia, avocata Procopciuc Angela, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Teritorială Nord împotriva lui Malanciuc Nicolae cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității pentru neachitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Anexă: sesizare pe 39 file.
documente relevante pe 59 file.

Cu respect:
Judecătorul Judecătoriei
Bălți sediul Sângerei

Malcoci Iurie

Executor : Simac Polina

1

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,

Chișinău MD 2004,

Republica Moldova

Sesizare

privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

A. 1. Persoană fizică

1. Nicolae

2. Malanciuc -reclamant

A. 2. Reprezentant de avocatul

1. Procopciuc

2. Angela

A. 3. Instanța de judecată

1. Judecătoria Bălți sediul Sângerei

2. Judecător Malcoci Iurie

4. Adresa instanței de judecată: or. Sângerei, str. Testemițanu nr.4, bir. 7.

5. Telefonul și e-mailul instanței de judecată:

0262 22639 / e-mail: jba@justice.md

B. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are drept obiect de examinare a textelor:

- **art. 4 alin. (4) lit. j), lit. q) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, care stabilește că, *“(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual: (...);*

lit. j) – pensionari; **lit. q)** - veteranii de război;”

- **art.5 alin. (3) din Legea nr.1585 din 27 februarie 1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, care stabilește că, *“(3) Asigurarea obligatorie de asistență medicală a persoanelor neangajate enumerate la art. 4 alin. (4) se realizează din contul bugetului de stat.”*

- **art. 6 alin. (1) din Legea nr.1585 din 27 februarie 1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, care stabilește că, *“Statutul de persoană asigurată se acordă de către asigurator ca urmare a achitării primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în modul și termenele prevăzute de legislație sau prin includerea în una dintre categoriile de persoane neangajate asigurate de către Guvern.”*

- **art. 12 alin (3) lit. b), d) din Legea nr.1585 din 27 februarie 1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, care stabilesc că, *“Compania Națională de Asigurări în Medicină este obligată: b) să atribuie/să suspende persoanelor, în modul stabilit, statutul de persoană asigurată; d) să apere interesele persoanelor asigurate;”*

- **art. 7 alin. (1) din Legea nr. 190 din 08.05.2003** cu privire la veterani, care stabilește că *„Veterani de război se consideră persoanele care au participat la (...) acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova (...)”*, în vigoare de la 08.10.2021.

- **art.4 din Legea nr. 317 din 26.12.2024**, care stabilește că, “(1) *Statul recunoaște și apreciază eroismul și sacrificiul tuturor categoriilor de veterani de război prevăzute de prezenta lege. (2) Politica statului cu privire la veteranii de război este orientată spre: a) integrarea plenară a veteranilor de război în societate și în viața publică; b) cinstirea memoriei veteranilor de război căzuți la datorie și omagierea sacrificiului și devotamentului lor față de Republica Moldova; c) asigurarea drepturilor privind sănătatea și bunăstarea, asistența medicală și socială; d) acordarea serviciilor și prestațiilor sociale. (3) Protecția socială a tuturor categoriilor de veterani de război este o prioritate a statului.*”

- **art.5 alin. (1) din Legea nr. 317 din 26.12.2024**, care stabilește că, “În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

veteran de război – cetățean al Republicii Moldova care a participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova sau la alte acțiuni de luptă și se încadrează în una dintre categoriile stabilite de prezenta lege; (...).”

- **art.6 din Legea nr. 317 din 26.12.2024**, care stabilește că, “La aplicarea prevederilor prezentei legi se interzice orice discriminare a veteranilor de război pe criterii de rasă, origine națională, etnică și socială, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, dizabilitate, opinie, apartenență politică, avere, pe criteriul participării la acțiuni de luptă sau pe orice alt criteriu.”

- **art.9 lit. a) din Legea nr. 317 din 26.12.2024**, care stabilește că, “Veterani de război sunt recunoscuți cetățenii Republicii Moldova care au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova în perioada 2 martie – 13 august 1992”.

- **art.10 alin. (1) din Legea nr.317 din 26.12.2024**, care stabilește că “(1) Statutul de veteran de război se atribuie în temeiul prezentei legi și se confirmă prin legitimația de veteran de război eliberată de Ministerul Apărării.”

- **art. 16 alin. (1) din Legea nr. 317 din 26.12.2024**, care stabilește că, “Statul garantează veteranilor de război apărarea intereselor acestora în domeniul ocrotirii sănătății prin sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, conform legii, și prin programele naționale în domeniul sănătății.”

- **pct. 12 lit. b) din Statutul CNAM**, aprobat prin **Hotărârea Guvernului nr. 156/2002**, care stabilește că, “Compania este obligată să țină evidența persoanelor asigurate și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate în sumă fixă și să acorde/suspende statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.”[Pct.12 lit.b) modificată prin HG441 din 21.06.24, MO291-294/05.07.24 art.590; în vigoare 05.07.24]

C. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

1. În temeiul art.38 alin.(1), art.57 alin. (1), art.166-167, art.276²-276⁴, la 03.06.2025 CNAM AT Nord a înaintat acțiunea civilă vs Malanciuc Nicolae privind încasarea sumei debitoare pentru perioada anului 2022, 2023 în mărime de 21034,88 lei, compusă din prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 16.692,0 lei de la Nicolae Malanciuc, IDNP , Licența nr.

2. Prin încheierea judecătorului din judecătoria Bălți sediul Sângerei Malcoci Iurie din 09 iunie 2025, se primește în procedură cererea de chemare în judecată a Agenției Teritoriale Nord a CNAM împotriva lui Malanciuc Nicolae privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală.

3. Conform art.276/3 alin.(4) CPC, dacă din materialele cauzei rezultă că cererea nu poate fi examinată în ordinea stabilită pentru cererile cu valoare redusă, judecătorul, prin încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul, dispune examinarea cauzei în ordine generală.

4. Prin încheierea judecătorului Judecătoriei Bălți, sediul Sângerei Malcoci Iurie din 15 iulie 2025, dosarul nr.2-662/2025, se dispune:

4.1. Se constată imposibilitatea examinării cererii de chemare în judecată depusă de către Agenția Teritorială Nord a CNAM împotriva lui Malanciuc Nicolae privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în procedura cererii cu valoare redusă.

4.2. Se dispune examinarea cauzei în procedură generală.

4.3. Se stabilește termenul pentru pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare la data de 20 august 2025 ora 10:00 în Judecătoria Bălți, sediul Sângerei, or. Sângerei, str. N. Testemițanu, nr. 4, bir. 7.

4.4. Se comunică părților despre obligativitatea prezenței în ședință, cu acte de identitate, reprezentanții cu împuterniciri perfectate conform prevederilor art. art.75 și 80 Cod de procedură civilă.

Încheierea separat nu se supune nici unei căi de atac, însă poate fi atacată cu recurs odată cu fondul cauzei.

5. La 24.06.2025 Agenția Teritorială Nord a CNAM a depus cererea de chemare în judecată vs Nicolae Malanciuc privind încasarea sumei debitoare pentru perioada an.2025 în mărime de 13.571,06 lei.

6. Prin încheierea judecătorului din judecătoria Bălți sediul Sângerei Diana Bălan din 26 iunie 2025, se acceptă în procedură cu valoare redusă cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Teritorială Nord a CNAM vs Nicolae Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității.

7. Conform art.187 CPC la 29.07.2025 reclamantul a solicitat emiterea încheierii de transmitere spre conexare a dosarului nr. 2- 720/2025 către cauza nr.2-662/2025 acceptată spre examinare mai devreme de către judecătorul Judecătoriei Bălți, sediul Sângerei Malcoci Iurie.

8. Prin încheierea judecătorului din judecătoria Bălți sediul Sângerei Diana Bălan din 29.07.2025 cauza se transmite judecătorului judecătoriei Bălți sediul Sângerei Iurie Malcoci pentru soluționarea chestiunii conexării cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Nord a CNAM împotriva lui Nicolae Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității aferente (dosarul nr. 2-25089874-09-2-24062025) cu cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Nord a CNAM împotriva lui Nicolae Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală (dosarul nr. 2-25080058-09-2-05062025).Încheierea separat nu se supune nici unei căi de atac, decât odată cu fondul cauzei.

9. În Referințele sale, pârâtul Nicolae Malanciuc a invocat că cererile de chemare în judecată a Agenției Teritoriale Nord a CNAM sînt neîntemeiate, ilegale și contradictorii, pasibile de a fi respinse.

Un motiv de nefondare a acțiunii civile este faptul că cererile de chemare în judecată a ATNord CNAM sînt depuse împotriva pârâtului persoană fizică Malanciuc Nicolae, IDNP _____ cu privire la încasarea sumei debitoare pentru perioada anilor 2022, 2023, 2025, acțiuni care nu sînt îndreptate spre un pîrît convenit, deoarece, potrivit legii la care face trimitere reclamantul, plătitor pentru poliță medicală este Cabinetul avocatului Malanciuc Nicolae, (fondatorul CA), care are alt cont fiscal și rechizite bancare, decît cel indicat de reclamant a persoanei fizice.

10. Al motiv de nefondare a acțiunii civile revine din aplicarea unei legi discriminatorii -**art. 3 din Legea nr.1585 din 27.02.1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, ce definesc următoarele noțiuni:

plătitor al primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală – asigurat care are obligativitatea de a achita primele de asigurare în modul stabilit de prezenta lege;

angajat – salariat încadrat de angajator prin contract individual de muncă, conform Codului muncii, indiferent de termenul de angajare și forma de retribuire a muncii;

angajator – unitate sau persoană fizică, inclusiv mediator, notar, avocat, executor judecătoresc, expert judiciar, care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpret și traducător, administrator autorizat, care folosește munca salariată a angajaților;

11. Astfel, în sensul **art.3 din Legea nr.1585 din 27.02.1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, persoana fizică Malanciuc Nicolae nu este subiect plătitor al primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, nefiind nici angajat nici angajator.

12. Conform prevederilor **art.4 alin. (4) lit. j) și q) din Legea nr. 1585 din 27.02.1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual: (...); j) **pensionari; q) veteranii de război;**

(9) Evidența nominală a categoriilor de persoane asigurate de către Guvern, indicate la alin.(4), se ține de următoarele instituții abilitate ale Republicii Moldova: c) Casa Națională de Asigurări Sociale – pentru categoriile indicate la alin. (4) lit.j) pensionari și la alin. (4) lit. q) privind veteranii de război. [Art.4 modificat prin Legea nr.119 din 16.09.2021, în vigoare 08.10.2021],[Art.4 completat prin Legea nr.138 din 20.11.2020, în vigoare 01.01.2021]

13. Conform **art. 7 alin. (1) din Legea nr. 190 din 08.05.2003** cu privire la veterani, în vigoare de la 08.10.2021, /abrogată prin Legea nr. 317 din 26.12.2024 /, cu **privire la veteranii de război**, în speță, Guvernul are calitatea de asigurat pentru categoria de veteranii de război, care sînt scutiți de achitarea obligațiunilor financiare prescriptibile față de fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, deoarece primele de asigurare obligatorie de asistență medicală sunt achitate de către Guvernul R. Moldova în mod individual.

14. Conform **art.7 alin. (1) al Legii nr.190 din 08.05.2003** cu privire la veterani, veterani de război se consideră persoanele, care au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova.

15. Conform prevederilor **art. 4 al Legii nr. 317 din 26.12.2024** cu privire la veteranii de război,

(1) *Statul recunoaște și apreciază eroismul și sacrificiul tuturor categoriilor de veterani de război prevăzute de prezenta lege.* (2) *Politica statului cu privire la veteranii de război este orientată spre: a) integrarea plenară a veteranilor de război în societate și în viața publică; b) cinstirea memoriei veteranilor de război căzuți la datorie și omagierea sacrificiului și devotamentului lor față de Republica Moldova; c) asigurarea drepturilor privind sănătatea și bunăstarea, asistența medicală și socială; d) acordarea serviciilor și prestațiilor sociale.* (3) *Protecția socială a tuturor categoriilor de veterani de război este o prioritate a statului.*

16. Conform art. 6 al Legii nr.317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război, la aplicarea prevederilor prezentei legi se **interzice orice discriminare** a veteranilor de război pe criterii de rasă, origine națională, etnică și socială, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, dizabilitate, opinie, apartenență politică, avere, pe criteriul participării la acțiuni de luptă sau pe orice alt criteriu.

17. Conform art.9 lit. a) al Legii nr. 317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război, veterani de război sunt recunoscuți cetățenii Republicii Moldova care au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței RMoldova în perioada 2 martie – 13 august 1992.

18. Conform art.10 alin. (1) al Legii nr. 317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război, (1) Statutul de veteran de război se atribuie în temeiul prezentei legi și se confirmă prin legitimația de veteran de război eliberată de Ministerul Apărării.

19. Potrivit prevederilor art. 16 alin. (1) al Legii nr. 317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război, Statul garantează veteranilor de război apărarea intereselor acestora în domeniul ocrotirii sănătății prin sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, conform legii, și prin programele naționale în domeniul sănătății.

20. Conform prevederilor art. 5 alin (3) din Legea nr. 1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, (3) Asigurarea obligatorie de asistență medicală a persoanelor neangajate enumerate la art. 4 alin. (4) se realizează din contul bugetului de stat. *Astfel, asigurarea de către Guvern a veteranilor de război nu este un privilegiu, ci o garanție constituțională a statului pentru apărarea drepturilor, care nu sînt negociabile. Nimeni nu este mai presus de Lege.*

21. Conform prevederilor art. 6 alin (1) din Legea nr. 1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Statutul de persoană asigurată se acordă de către asigurător ca urmare a achitării primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în modul și termenele prevăzute de legislație sau prin includerea în una dintre categoriile de persoane neangajate asigurate de către Guvern.

22. Conform art.12 alin (3) lit. b), d) din Legea nr.1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Compania Națională de Asigurări în Medicină este obligată să atribuie/să suspende persoanelor, în modul stabilit, statutul de persoană asigurată; d) să apere interesele persoanelor asigurate;.

23. Conform art. 4 alin. (2) din Legea nr. 1593 din 26.12.2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, se stabilesc în anexa nr.2. *[Art.4 modificat prin Legea nr.118 din 05.07.2018, în vigoare 20.07.2018]*

24. Conform anexei nr.2 pct. 2, din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, sînt mediatorii, notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții, traducătorii și administratorii autorizați, indiferent de forma juridică de organizare a activității, neangajați, care au obținut atestat, licență sau autorizație în modul stabilit de lege. *[Anexa nr.2 completată prin Legea nr.171 din 19.12.2019, în vigoare 01.01.2020]*

25. Conform art. 23 alin. (4) Legii nr. 1593 din 26.12.2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, Persoanele fizice care, concomitent, fac parte din categoriile de persoane neangajate, asigurate de Guvern, indicate la art. 4 alin. (4) lit. j) --- pensionari din Legea nr. 1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, prevăzute la pct.1 lit. d) din anexa nr.2 la prezenta lege, nu achită prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă. *[Art.23 completat prin Legea nr.257 din 16.12.2020, în vigoare 01.01.2021]*

Potrivit normei menționate, pentru a beneficia de dreptul de asigurare obligatorie de asistență medicală din contul statului, persoana trebuie să întrunească următoarele condiții: (i) să nu fie angajată în câmpul muncii; (ii) să aibă domiciliul în Republica Moldova;

26. Faptul că avocatul Malanciuc Nicolae, la o vîrstă nobilă practică o profesie liberă, nepublică, dînsul se atribuie la noțiunea de "neangajat" și nu are calitatea de salariat în baza unui contract individual de muncă conform Codului Muncii. Prin urmare, conform prevederilor art. 4 alin. (4) lit. j) și q) din Legea nr.1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, Malanciuc Nicolae este asigurat de Guvern și nu achită prima de asigurare și urmează a fi ridicată excepția de neconstituționalitate.

27. Conform **pct.3 din Regulamentul** privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246 din 19 decembrie 2018, CNAM ține evidența persoanelor fizice încadrate în sistemul AOAM în Registrul de evidență a persoanelor asigurate în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, bază unică de date a CNAM, organizată în conformitate cu cerințele legale, parte componentă a Sistemului informațional automatizat „Asigurarea obligatorie de asistență medicală”.

28. Conform **pct. 6.2) din Regulament**, Statutul de persoană asigurată în sistemul AOAM este o calitate atribuită persoanei fizice asigurate de Guvern – persoane fizice, încadrate în una dintre categoriile indicate la **art. 4 alin. (4) din Legea nr.1585 din 27.02.1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat și primele de AOAM pentru aceste categorii sînt achitate din bugetul de stat (cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual).

29. Conform **pct. 8 din Regulament**, CNAM acordă/suspendă statutul de persoană asigurată în sistemul AOAM în temeiul **art. 6 din Legea nr. 1585 din 27.02.1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

30. Conform **pct. 12 lit.b) al Statutului** Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, Compania este obligată să țină evidența persoanelor asigurate și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate în sumă fixă și să acorde statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. *[Pct.12 lit.b) modificată prin HG441 din 21.06.24, MO291-294/05.07.24 art.590; în vigoare 05.07.24]*

Este demn de reamintit faptul că, folosind dreptul constituțional, persoanele asigurate de Guvern, î-și aleg activitatea de muncă, achitând impozitul pe venit și alie contribuții, contribuind la dezvoltarea economiei Țării.

31. Conform **pct.34. 2) lit. h) din Regulament**, Statutul de persoană asigurată pentru persoanele asigurate de Guvern: h) pensionarii, *care beneficiază de pensie din partea Republicii Moldova se acordă de la data stabilirii pensiei pentru perioada beneficierei de pensie.*

32. Conform **pct. 34. 2) lit. m) din Regulament**, Statutul de persoană asigurată pentru persoanele asigurate de Guvern: m) veteranii de război se acordă de la data înregistrării cu statut de veteran de război la organul administrativ-militar teritorial, dar nu mai devreme de 1 ianuarie 2021 și se suspendă la scoaterea din evidență a veteranului de război.

33. Aceste prevederi se aplică la toți avocații (notarii, executorii, etc...), care plătesc o sumă fixă anuală de contribuții medicale, însă aceste prevederi nu impun să achite primele medicale atunci când avocatul este pensionar sau veteran de război. Prin urmare, Guvernul Republicii Moldova nu-și asigură obligația de a oferi securitate și protecție socială egală, în special, avocaților veterani de război.

34. Ignorând prevederile **art. 61 CPC**, inclusiv și pct. 12, pct. 34. 2) lit. h) și m) din Regulament, prin imixtiunea în activitatea și competența Guvernului RM atribuită de Constituția Republicii Moldova, în mod abuziv, depășindu-și vădit atribuțiile de serviciu, subminând încrederea în instituția CNAM, directoarea CNAS AT Nord Nelea Rotaru, mi-a suspendat statutul de persoană asigurată de Guvern din sistemul Informational CNAM AOAM, îngrădindu-mi accesul la asistența medicală asigurată de către Guvern, încălcându-mi grav drepturile fundamentale atribuite prin lege, supunându-mă unui tratament discriminatoriu, manifestându-și lipsa totală de respect față de veteranii de război, care și-au jertvit viața și sănătatea, apărând Țara în timp de război.

35. **Art. 4 alin. (4) lit. j) și q) din Legea nr. 1585 din 27.02.1998 și Legea nr. 317 din 26.12.2024** cu privire la veteranii de război, legi organice care au putere juridică superioară, prevalează de actul normativ inferior - **Hotărârea Guvernului nr.1246 din 19.12.2018**. Prin urmare, conform **art. 12 alin. (2) CPC**, Dacă, la judecarea cauzei civile, se constată că o lege sau un alt act normativ nu corespunde unei legi sau unui alt act normativ cu o putere juridică superioară, instanța aplică normele legii sau ale altui act normativ care are putere juridică superioară.

36. În conformitate cu **art.20 din Constituție**, (1) *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.* (2) *Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.*

Conform **articolului 13 din Convenție**, orice persoană, ale cărui drepturi și libertăți recunoscute de Convenție au fost încălcate, are dreptul la adresare efectivă în fața unei instanțe naționale.

37. **Art.6 al. (1) CEDO**, Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî,... asupra încălcării drepturilor și libertăților sale cu caracter civil.

38. CNAM în mod abuziv interpretează haustiv legea materială și discriminează avocații pensionari și veteranii de război cu celelalte categorii de persoane, care nu sunt avocați, fapt ce este inadmisibil.

39. La fel, constituie o discriminare aplicarea prevederilor **art.22 alin. (1) din Legea nr.1593 din 26.12.2002** cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, care stabilesc că, persoanele fizice incluse la începutul anului de gestiune în una din categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr.2 vor achita integral o primă de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă în termen de până la data de 31 martie a anului de gestiune.

(2) Prin legea fondurilor de asigurare obligatorie de asistență medicală se poate stabili o reducere a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă pentru unele categorii de plătitori prevăzute la anexa nr.2 în cazul în care aceștia vor achita prima de asigurare în termenul stabilit la alin.(1).

40. Fiind născut în anul 1949, conform carnetului de pensionar nr. 7636 din 05.05.1995, eu sînt pensionar al MAI din 22.02.1995, iar conform legitimației C 01979 din 06.07.2018 și adeverinței nr. 127 din 16.08.2024 eliberată de Centrul militar teritorial Bălți, eu sînt veteran de război al acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității și independenței R. Moldova din 1992, din care rezultă că eu fac parte din ambele categorii menționate la **art. 4 alin. (4) lit. j) și q) din Legea nr. 1585 din 27.02.1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, care sînt asigurate de către Guvernul R.Moldova, nu achită prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă și nu cad sub incidența pct. 2 din Anexa nr.2 a Legii nr.1593 din 26.12.2002.

41. Asumîndu-și atribuțiile Guvernului RM prevăzute de Constituția RM și atentînd la principiile statului de drept, care este o inextiune gravă în activitatea Guvernului, directoarea CNAM AT Nord Nelea Rotaru a ignorat prevederile **p.12 lit. b) din Hotărârea Guvernului RM nr. 156 din 11.02.2002** cu privire la organizarea și funcționarea CNAM, intentînd ilegal și neîntemeiat acțiuni în instanța de judecată, umilind demnitatea personală.

42. Se pretinde că tratamentul diferențiat instituit prin normele contestate nu poate fi justificat în baza profesiei deținută de o persoană pensionată și veteran de război, care urmează să fie tratate egal în ceea ce privește măsurile asigurării obligatorii de asistență medicală din contul statului, ori ambele suferă de diferite boli și sunt necesari bani pentru tratarea lor din surse materiale de existență pe care le acumulează, dar pot fi în situația în care avocatul nu are cliență și acesta nu realizează venituri.

Deși starea de sănătate a veteranului de război este deteriorată, oportunitățile de a munci sunt mai limitate, iar cheltuielile de menținere a sănătății sunt mai ridicate.

43. Durata stării de urgență în contextul pandemiei de COVID-19, practic a paralizat capacitatea limitată a avocatului Malanciuc Nicolae de a munci. Deaceia, din lipsa de clientelă, avocatul Malanciuc Nicolae a fost impus să rezilieze contractul de locațiune, situație care a adus la lipsa de încasare de venituri. Această situație se confirmă prin Declarațiile fiscale cu privire la impozitul pe venit pentru persoanele care desfășoară activitatea profesională conform cap.10/1 din Codul fiscal pe perioada fiscală a anilor 2020-2024, din care constă că cheltuielile au fost suportate de avocat din contul pensiei, în legătură cu neparticiparea în judecată, situație care are loc până în prezent.

44. Excluderea veteranilor de război din categoria „persoană asigurată de Guvern” și includerea lor în categoria „persoană asigurată individual” doar pentru faptul că acestea dețin licență de avocat, impune concluzia că legislatorul nu a avut în vedere situația particulară a persoanelor în discuție, inclusiv capacitatea de muncă a titularului licenței de a exercita profesia de avocat și de a obține venituri.

45. În cazul când veteranii de război care dețin licență de avocat au fost incluse în categoria persoanelor asigurate în mod individual, **crează un tratament diferențiat și discriminatoriu**, atât timp cât nu au fost luate în considerare veniturile pe care titularul de licență le încasează din profesia de avocat. Prin urmare, excluderea veteranilor de război care dețin licență de avocat din categoria persoanelor asigurate de Guvern, nu a avut loc pe baza unui criteriu obiectiv și justificare obiectivă și rezonabilă.

46. Din răspunsul Nr. 01/7062 din 17.07.2025 a Ministrului Justiției Veronica Mihailov-Moraru, adresat avocatului Malanciuc Nicolae rezumă că avocații veterani de război sunt supuși obligației de achitare a primei AO AM în sumă fixă, în lipsa unei prevederi exprese care să țină cont de statutul lor special. Aplicarea mecanică a acestor dispoziții creează un tratament disproporționat și inechitabil, în raport cu statutul lor. Numărul beneficiarilor care se regăsesc în această situație este extrem de redus - estimativ, de ordinul zecilor, care nu ar crea un impact semnificativ asupra sustenabilității financiare a fondurilor AOAM sau a bugetului asigurărilor sociale de stat.

47. În concluzie, vom reține că dispozițiile contestate stabilesc un tratament diferențiat, care nu este justificat în mod obiectiv și rezonabil, și sunt contrare raționamentelor coroborate ale articolelor 16, 47, 54 din Constituție.

48. Astfel, potrivit Legii nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, profesia de avocat este o profesie liberă și independentă, precum și că aceasta nu constituie activitate de întreprinzător [articolul 1 alin. (2)]. Avocatul acordă solicitanților asistență juridică calificată [articolul 8 alin. (1)], munca lui fiind remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice [articolul 63 alin. (1)], iar mărimea onorariilor se stabilește prin acordul părților contractante [articolul 63 alin. (2)]. De asemenea, Legea cu privire la avocatură prevede că, în funcție de starea materială a clientului, avocatul ar putea acorda asistență juridică în mod gratuit [articolul 5 alin. (5)].

(a se vedea pct. 59 din Hotărârea Curții Constituționale Nr. 8 din 06-04-2023).

49. Din conținutul normelor analizate, Curtea concluzionează că licența de avocat nu presupune și încasarea în mod automat a unor venituri pecuniare, încasarea acestora fiind dependentă, *inter alia*, de efortul fizic și intelectual (capacitatea de muncă) depus, de capacitatea avocatului de a avea clienți și a le presta acestora asistență juridică calificată.

(a se vedea pct. 60 din Hotărârea Curții Constituționale Nr. 8 din 06-04-2023).

50. Tratamentul diferențial în domeniul asigurării în medicină Nu urmăresc un scop legitim și NU respectă o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit. Norma legală invocată NU respectă aceste exigențe.

51. Prin prisma **art. 47 (1) din Constituție**, Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

52. Potrivit **art.140 din Constituția R. Moldova**, legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale, care sînt definitive și nu pot fi atacate.

53. În sensul art.135 al.(1) lit. a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 și 134 din Constituție: - în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui RMoldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale.

Judecătorul ordinar, care soluționează fondul cauzei, nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: - obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; - excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; - prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; - nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

54. Normele menționate supra nu au constituit obiect de examinare la Curtea Constituțională, întrunesc cerințele art.135 Constituției RM și Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016.

55. Astfel, sesizarea autorului avocatului Malanciuc Nicolae, întrunește condițiile de admisibilitate stabilite în jurisprudența Curții Constituționale, este întemeiată, în special pe cele referitoare la obiectul controlului de constituționalitate și urmează a fi admisă.

56. Sesizarea înaintată de avocatul Malanciuc Nicolae, în cazul modificării normelor, duce la soluționarea problemei de drept, care face obiectul controlului de constituționalitate, singura condiție pe care o verifică instanța constituțională este cea privind aplicabilitatea normei contestate în litigiul din fața instanței a quo (a se vedea HCC nr. 25 din 11 noiembrie 2018, §34-36) - este RESPECTATĂ.

57. Conform **art.16 din Constituție**, (1) *Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.* (2) *Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.*

58. Înțelegem că nu orice tratament diferențiat presupune o încălcare a **art. 16 din Constituție**. Un tratament diferențiat este discriminatoriu doar în cazul în care acesta nu are o justificare obiectivă și rezonabilă.

59. Tratamentul diferențiat și discriminator aplicat prin **art.23 alin. (4) al Legii 1593 din 26.12.2002** constă în faptul că unele categorii de persoane indicate la **art.4 alin.(4) din Legea nr.1585 din 27.02.1998**, dar care se regăsesc și în anexa nr.2 al **Legii nr. 1593 din 26.12.2002**, nu sunt obligate să achite prima de asigurate medicală, iar celelalte categorii de persoane, necâtând la faptul că fac parte concomitant din categoria de persoane, care sunt asigurate de Guvern și categoria de persoane ce se asigură în mod individual, sunt catalogate diferențiat și sunt obligate să achite prima de asigurare obligatorie de asistență medicală.

60. Prin Hotărârea Curții Constituționale Nr.8 din 06-04-2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din art.4 alin.(4) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998, din art.23 alin.(4) din Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002 și p.10 al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246 din 19.12.2018, a fost ridicată de avocatul Angela Procopciuc, în interesele Valentinei Moruz, parte în dosarul nr. 2-5459/2021, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul Central (sesizarea nr. 72g/2022), de avocatul Victor Cojocari, în interesele lui Mircea Macovei, parte în dosarul nr. 2a-2/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău (sesizarea nr. 91g/2022), și de avocatul Ion Procopciuc, în interesele d. Angela Procopciuc, parte în dosarul nr. 2-5456/2021, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul Central (sesizarea nr. 110g/2022).

61. Sesizările au fost trimise la Curtea Constituțională de instanțele de drept comun pe baza arti.135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

62. Prin Hotărârea Curții Constituționale Nr.8 din 06-04-2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din art.4 alin.(4) din Legea nr. 1585 din 27.02.1998, din art.23 alin.(4) din Legea nr.1593 din 26.12.2002 și p. 10 al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1246 din 19.12.2018, -

1. Se admit parțial sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate ridicate de avocatul Angela Procopciuc, în interesele dnei Valentina Moruz, parte în dosarul nr. 2-5459/2021, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul central, de avocat Victor Cojocari, în interesele lui Mircea Macovei, parte în dosarul nr. 2a-2/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău, și de avocatul Ion Procopciuc, în interesele d. Angela Procopciuc, parte în dosarul nr. 2-5456/2021, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul Central.

2. Se recunoaște constituțional textul „avocații” din punctul 2 al Anexei nr. 2 la Legea nr.1593 din 26.12.2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în măsura în care nu se aplică în privința persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii care dețin licența de avocat și în cazul persoanelor care asigură creștere și educarea a patru și mai mulți copii care dețin licența de avocat.

3. Se recunosc constituționale:

a) textul „cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual” din art.4 alin.(4) din Legea nr.1585 din 27.02.1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală;

b) art.23 alin. (4) din Legea nr.1593 din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și

c) p.10 al Regulamentului privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1246 din 19.12.2018.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în M.O. al Republicii Moldova.

63. Observăm că, până în prezent, Adresa Curții Constituționale emisă Parlamentului și Guvernului, în vederea reglementării mecanismului de calculare a primei de asigurare medicală obligatorie pentru avocați, în funcție de veniturile obținute, în conformitate cu raționamentele Hotărârii Curții Constituționale Nr. 8 din 06-04-2023, **rămâne fără reacție.**

64. Ține de obligația judecătorului de a respecta prevederile art.12 alin. (2) CPC și aplicarea directă a Hotărârii Curții Constituționale nr.8 din 06.04.2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din art.4 alin. (4) din Legea nr.1585 din 27.02.1998, din art.23 alin. (4) din Legea nr.1593 din 26.12.2002 și p.10 al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1246 din 19.12.2018.

65. Excepția de neconstituționalitate este ridicată în contextul în care în procedura judecătoreiei Bălți sediul Sângerei se află cauza civilă Dosarul nr.2-662/2025 la cererea de chemare în judecată a ATNord CNAM vs Malanciuc Nicolae privind încasarea primei medicale de asigurare obligatorie în temeiul normelor pretinse a fi neconstituționale.

D. Prevederile normative supuse controlului de neconstitucionalitate:

- **Legea nr.1585-XIII din 27 februarie 1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (M.O., 1998, nr.38-39, art.280), stabilește:

1). Articolul 4 alin. (4). Subiecții asigurării

(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual: (...);

lit. j) -- pensionari;

lit. q) -- veteranii de război;

2). Articolul 5. Principiile de organizare a asigurării obligatorii de asistență medicală

(3) Asigurarea obligatorie de asistență medicală a persoanelor neangajate enumerate la art. 4 alin. (4) se realizează din contul bugetului de stat.

3). Articolul 6. Statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală

(1) Statutul de persoană asigurată se acordă de către asigurator ca urmare a achitării primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în modul și termenele prevăzute de legislație sau prin includerea în una dintre categoriile de persoane neangajate asigurate de către Guvern.

4). Articolul 12. Compania Națională de Asigurări în Medicină

(3) Compania Națională de Asigurări în Medicină este obligată: b) să atribuie/să suspende persoanelor, în modul stabilit, statutul de persoană asigurată; d) să apere interesele persoanelor asigurate;

- **Legea nr.1593 din 26.12.2002** cu privire la mărimea, modul și termenile de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală stabilește:

2). Art.4. – (2) Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, se stabilesc în anexa nr. 2.

3). Art.7. – Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru categoriile de persoane prevăzute în anexa nr.2 se calculează în valoare absolută, conform art.17 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

4). Art. 16. – Categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr. 2 achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în mod individual.

5). **Art. 23.** – (4) Persoanele fizice care, concomitent, fac parte din categoriile de persoane neangajate, asigurate de Guvern, indicate la art.4 alin.(4) lit.i) și j) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, prevăzute la pct.1 lit.a), b), d), d1) și f) din anexa nr.2 la prezenta lege, nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă,...

[Art.23 completat prin Legea nr.257 din 16.12.2020, în vigoare 01.01.2021]

Sintagma "alin.(4) lit. i) și j) " contravine prevederilor **art.14 CEDO** privind Interzicerea discriminării, dar și prevederilor constituționale relevante – **art.16 Constituției Republicii Moldova**, care garantează tuturor drepturi și libertăți egale, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Acte naționale relevante-

- **Legea nr. 190 din 08.05.2003 cu privire la veterani**, în vigoare de la 08.10.2021, abrogată prin Legea nr. 317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război stabilește:

Art. 7 alin. (1) - Veterani de război se consideră persoanele care au participat la (...) acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova (...).

Legea nr. 317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război stabilește:

1). Art. 4 - Politica statului cu privire la veteranii de război

(1) Statul recunoaște și apreciază eroismul și sacrificiul tuturor categoriilor de veterani de război prevăzute de prezenta lege. (2) Politica statului cu privire la veteranii de război este orientată spre: a) integrarea plenară a veteranilor de război în societate și în viața publică; b) cinstirea memoriei veteranilor de război căzuți la datorie și omagierea sacrificiului și devotamentului lor față de Republica Moldova; c) asigurarea drepturilor privind sănătatea și bunăstarea, asistența medicală și socială; d) acordarea serviciilor și prestațiilor sociale. (3) Protecția socială a tuturor categoriilor de veterani de război este o prioritate a statului.

2). Art. 5 alin. (1) - În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

veteran de război – cetățean al Republicii Moldova care a participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova sau la alte acțiuni de luptă și se încadrează în una dintre categoriile stabilite de prezenta lege; (...).

3). Art. 6 - Neadmiterea discriminării veteranilor de război

La aplicarea prevederilor prezentei legi se interzice orice discriminare a veteranilor de război pe criterii de rasă, origine națională, etnică și socială, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, dizabilitate, opinie, apartenență politică, avere, pe criteriul participării la acțiuni de luptă sau pe orice alt criteriu.

4). Art. 9 - Categoriile veteranilor de război

Veterani de război sunt recunoscuți cetățenii Republicii Moldova care: lit. a) au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova în perioada 2 martie – 13 august 1992.

5). Art. 10 Statutul de veteran de război

(1) Statutul de veteran de război se atribuie în temeiul prezentei legi și se confirmă prin legitimația de veteran de război eliberată de Ministerul Apărării.

6). Art. 16 Măsurile de protecție în domeniul ocrotirii sănătății pentru veteranii de război

(1) Statul garantează veteranilor de război apărarea intereselor acestora în domeniul ocrotirii sănătății prin sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, conform legii, și prin programele naționale în domeniul sănătății.

- **Hotărârea Guvernului nr. 156/2002** cu privire la organizarea și funcționarea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină

Pct. 12 lit. b) din Statutul CNAM aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 156/2002, stabilește că, Compania este obligată să țină evidența persoanelor asigurate și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate în sumă fixă și să acorde/suspende statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală. [Pct.12 lit.b) modificată prin HG441 din 21.06.24, MO291-294/05.07.24 art.590; în vigoare 05.07.24]

E. Subiectul sesizării:

Malanciuc Nicolae, avocat, pensionar al MAI și veteran de război al acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova din 1992, parte pârîtă a procesului civil inițiat de ATNord CNAM privind încasarea primelor medicale de asigurare obligatorii pendinte la judecătoria Bălți s.Sîngerei judecător Iurie Malcoci nr.dosarul nr.2-662/2025.

Angela Procopciuc- avocat și reprezentantul părții pârîte Malanciuc Nicolae în procesului civil inițiat de ATNord CNAM vs Malanciuc Nicolae privind încasarea primelor medicale de asigurare obligatorii pendinte la judecătoria Bălți s.Sîngerei judecător Iurie Malcoci nr.dosarul nr.2-662/2025.

F. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

I. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

1. Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

2. Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

3. Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

4. Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

5. Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

6. Articolul 54 aliniatele (1), (2), (3), (4)**Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți**

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

II. Prevederile relevante ale Legii nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală sunt următoarele:

Articolul 4 aliniatele (2), (3), (4) lit. j) și lit. q), (5)**Subiecții asigurării**

(2) Asiguratul este persoana fizică obligată prin lege să-și asigure riscul propriu de a se îmbolnăvi sau persoana juridică obligată prin lege să asigure riscul de îmbolnăvire al altor categorii de persoane a căror asigurare este de competența sa, cu excepția persoanelor angajate.

(3) Asigurat pentru persoanele angajate (salariați) este însăși persoana angajată, inclusiv persoana fizică, altă decât cea angajată prin contract individual de muncă.

(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin. (9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual:

lit. j) - pensionarii;

lit. q) - veteranii de război;

(5) Calitatea de asigurat și de plătitor al primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru persoanele neangajate, care nu sînt indicate la alin.(4), o au ele înseși.”

III. Prevederile relevante ale Legii nr. 1593 din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală sunt următoarele:

Articolul 23 alin. (1) și (4)

(1) Persoanele fizice care se includ în una din categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr. 2, după expirarea termenului stabilit la art.22 alin.(1), vor achita, în termen de 30 de zile calendaristice de la data includerii în categoria respectivă, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, în quantum proporțional numărului de zile ale anului de gestiune în care nu au avut statut de persoană asigurată, inclusiv numărul de zile calendaristice rămase pînă la finele anului de gestiune.

(4) Persoanele fizice care, concomitent, fac parte din categoriile de persoane neangajate, asigurate de Guvern, indicate la art. 4 alin. (4) lit. i) și j) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, prevăzute la pct. 1 lit. a), b), d), d1) și f) din anexa nr. 2 la prezenta lege, nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă; de asemenea nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală din alte drepturi și venituri obținute pentru perioada respectivă”.

[Art. 23 alin. (4) în redactarea de pînă la 1 ianuarie 2023]

Articolul 23 alin. (4)

(4) Persoanele fizice care, concomitent, fac parte din categoriile de persoane neangajate, asigurate de Guvern, indicate la art. 4 alin. (4) lit. i) și j) din Legea nr.1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, prevăzute la pct. 1 lit. a) și d) din anexa nr.2 la prezenta lege, nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă”.

[Art.23 alin. (4) în redactarea Legii nr. 40 din 03.03.2023, în vigoare din 21 martie 2023]

Anexa nr. 2

Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual

„1. Persoanele fizice neangajate, cu domiciliul în Republica Moldova, care se includ în una din următoarele categorii:

a) proprietarii de terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură, indiferent de faptul dacă au dat sau nu aceste terenuri în arendă sau folosință pe bază de contract;

b) fondatorii de întreprinderi individuale;

c) persoanele fizice care, pe bază de contract, iau în arendă sau folosință terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură;

d) titularii de patentă de întreprinzător;

di) persoanele fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor;

e) persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje și alte bunuri materiale, cu excepția terenurilor cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură;

f) persoanele fizice care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal.

2. Mediatorii, notarii, avocații, executorii judecătorești, experții judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreții, traducătorii și administratorii autorizați, indiferent de forma juridică de organizare a activității, neangajați, care au obținut atestat, licență sau autorizație în modul stabilit de lege.”

IV. Prevederile relevante ale Regulamentului privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246 din 19 decembrie 2018, sunt următoarele:

(...).

„10. În cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern” și „persoană asigurată în mod individual”, se va acorda statutul de „persoană asigurată în mod individual”.

V. Pentru persoanele fizice indicate la **art. 4 alin. (4) lit. i) și j) din Legea nr. 1585/1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, pentru perioada care se încadrează în categoriile prevăzute la pct. 1 lit. a), b) și d) din anexa nr. 2 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, se va acorda statutul de „persoană asigurată de Guvern”.

(...).

3. Regulamentul cu privire la acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1246 din 19 decembrie 2018:

Statutul de persoană asigurată în sistemul AOAM este o calitate atribuită persoanei fizice prin încadrarea în una dintre categoriile de persoane asigurate: (...)

2) persoane asigurate de Guvern – persoane fizice neangajate, încadrate în una dintre categoriile indicate la art.4 alin.(4) lit. j) - pensionarii; lit. q) - veteranii de război;

G. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

1. În jurespundența sa, Curtea Constituțională a reținut că, excepția de neconstituționalitate trebuie să cuprindă trei elemente obligatorii: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității (prevederea legală), textul de referință pretins a fi încălcat (prevederea constituțională) și motivarea de către autorul excepției a relației de contrarietate dintre cele două texte, adică motivarea neconstituționalității textului criticat.

Sesizarea înaintată în cazul modificării normei, duce la soluționarea problemei de drept care face obiectul controlului de constituționalitate, singură condiție pe care o verifică instanța constituțională este cea privind aplicabilitatea normei contestate în litigiul din fața instanței *a quo* (a se vedea, în acest sens, HCC nr.25 din 11 noiembrie 2018, §34-36)- este RESPECTATĂ.

Conducându-ne de jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, care a statuat constant că orice diferență de tratament nu implică în mod automat o încălcare a art.16 din Constituție, pentru stabilirea ei trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de tratament preferențial și că această distincție este discriminatorie (ne conducem de Hotărârea nr.3 din 18.01.2019 privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.1585 din 27.02.1998).

Încălcarea prin cumul a articolelor 16, 47, 54 din Constituție față de pensionari și de veteranii de război, care practică avocatura, au nevoie în egală măsură de tratament de recuperare a sănătății, aflate în situații similare cu alte categorii asigurate de către Guvern, drept garantat de Constituție, care beneficiază de tratament preferențial, iar această distincție este discriminatorie și nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă.

După cum vedem, Compania Națională de Asigurări în Medicină, în mod voluntar, a exclus dreptul garantat de Constituție a veteranilor de război, care practică avocatura – ca persoane “asigurate de Guvern”.

Aceste argumente prezintă motivarea neconstituționalității a textelor criticate din prevederile legale menționate supra.

2. Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

- (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

3.

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Articolul 54 alin. 2 din Constituția Republicii Moldova prevede că, drepturile și libertățile fundamentale ale omului pot fi supuse limitărilor și constrîngerile decât dacă sînt prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

De asemenea, restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății. Urmînd logica prevederilor constituționale enunțate mai sus, un tratament diferențiat este discriminatoriu dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă, adică, dacă nu urmărește un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

Statul dispune de o anumită marjă de apreciere pentru a justifica un tratament diferit aplicat persoanelor aflate în situații analoge. Însă, domeniul de aplicare al marjei de apreciere variază în funcție de circumstanțe și de context.

4. Situația reglementată de normele contestate cade sub incidența **articolelor 47, 54, prin urmare, și a articolului 16 din Constituție**. După cum a explicat în hotărîrile sale anterioare Curtea Constituțională, art.16 din Constituție intră în acțiune atunci cînd situația la care se referă, dezavantajul implică una din condițiile de exercitare a unui drept garantat, sau dacă măsurile criticate vizează exercitarea unui drept garantat.

Pentru ca art.16 să fie operabil, este suficient ca situația reglementată de normele contestate să intre în domeniul de aplicare al uneia sau mai multor dispoziții ale Constituției, care garantează drepturi fundamentale. Respectiv, articolele 47, 54 din Constituție, deși nu prevăd expres dreptul la asigurarea medicală nelimitată din bugetul de stat, ele prevăd protecția de către stat a pensionarilor și veteranilor de război.

Facilitînd îndeplinirea unor drepturi sau obligații, prin oferirea asistenței medicale nelimitate din contul bugetului de stat, cînd aceste persoane sunt neangajate, Statul favorizează viața lor față de alții, avînd în mod cert un impact pozitiv asupra acestora. Oferirea poliței medicale de asigurare obligatorie de asistență medicală pe termen nelimitat a pensionarilor și veteranilor de război neangajați, cade în domeniul de aplicare al articolelor 47, 54 din Constituție.

Art.16 combinat cu articolele 47, 54 din Constituție, este aplicabil și atunci cînd Statul decide să instituie un sistem de facilități în domeniul de asigurare obligatorie de asistență medicală, care trebuie să facă într-un mod compatibil.

Reieșind din prevederile normative supuse controlului constituționalității prin prezenta sesizare, în comparație cu persoanele prevăzute la pct.1 lit. a), b), d), d¹) și f) din anexa nr. 2 din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, pensionarii și veteranii de război neangajați, care practică activitate de avocat, nu beneficiază de poliță medicală din contul bugetului de stat.

5. Diviziunea tradițională a avocaților pensionari și a veteranilor de război neangajați, fondată pe venituri obținute și origine în societate, nu poate fi folosită pentru a justifica negarea avocaților pensionari și a veteranilor de război neangajați a dreptului la asigurare medicală din contul bugetului de stat, în timp ce Statul le oferă invalizilor neangajați acest drept.

O astfel de excludere generală și automată, față de un grup de persoane, fiind fondată pe venituri și poziție socială, depășește domeniul de aplicare a unei marje acceptabile de apreciere a Statului, oricît de largă ar fi, și considerăm că este incompatibilă cu **art.16 din Constituție combinat cu art.47, 54 din Constituție.**

H. Solicitarea Curții Constituționale de recunoașterea neconstituționalității a normelor.

1. A declara neconstituționale textele din:

- **Legea nr.1585 din 27 februarie 1998** cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (M.O., 1998, nr.38-39, art.280):

1). Articolul 4. Subiecții asigurării

(...).

(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual: (...);

lit. j) -- pensionari;

lit. q) - veteranii de război;

2). Articolul 5. Principiile de organizare a asigurării obligatorii de asistență medicală

(3) Asigurarea obligatorie de asistență medicală a persoanelor neangajate enumerate la art. 4 alin. (4) se realizează din contul bugetului de stat.

3). Articolul 6. Statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală

(1) Statutul de persoană asigurată se acordă de către asigurator ca urmare a achitării primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în modul și termenele prevăzute de legislație sau prin includerea în una dintre categoriile de persoane neangajate asigurate de către Guvern.

4). Articolul 12. Compania Națională de Asigurări în Medicină

(3) Compania Națională de Asigurări în Medicină este obligată: b) să atribuie/să suspende persoanelor, în modul stabilit, statutul de persoană asigurată; d) să apere interesele persoanelor asigurate;

- **Legea nr.1593 din 26.12.2002** cu privire la mărimea, modul și termenile de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală:

1). Art. 3. - În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

plătitor al primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală - asigurat care are obligativitatea de a achita primele de asigurare în modul stabilit de prezenta lege;

angajat - salariat încadrat de angajator prin contract individual de muncă, conform Codului muncii indiferent de termenul de angajare și forma de retribuire a muncii;

primă de asigurare obligatorie de asistență medicală - sumă fixă sau contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, pe care asiguratul este obligat să o plătească asiguratorului pentru preluarea riscului persoanei asigurate conform legislației.

angajator - unitate sau persoană fizică, inclusiv mediator, notar, avocat, executor judecătoresc, expert judiciar care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpret și traducător, administrator autorizat, care folosește munca salariată a angajaților;

2). Art.4. - (2). Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual, se stabilesc în anexa nr. 2.

3). Art.7. - Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru categoriile de persoane prevăzute în anexa nr.2 se calculează în valoare absolută, conform art.17 alin.(4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală.

4). Art. 16. - Categoriile de plătitori prevăzute la anexa nr. 2 achită primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în mod individual.

5). Art. 23. - (4) Persoanele fizice care, concomitent, fac parte din categoriile de persoane neangajate, asigurate de Guvern, indicate la art.4 alin.(4) lit.i) și j) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, prevăzute la pct.1 lit.a), b), d), d') și f) din anexa nr.2 la prezenta lege, nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă,...

[Art.23 completat prin Legea nr.257 din 16.12.2020, în vigoare 01.01.2021]

Considerăm că sintagma "**alin.(4) lit. i) și j)**", contravin prevederilor articolului 14 CEDO privind Interzicerea discriminării, dar și prevederilor constituționale relevante - **articolul 16 Constituției Republicii Moldova**, care garantează tuturor drepturi și libertăți egale, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

- **Legea nr. 190 din 08.05.2003** cu privire la veterani, în vigoare de la 08.10.2021, abrogată prin Legea nr. 317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război.

Art. 7 alin. (1) - Veterani de război se consideră persoanele care au participat la (...) acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova (...).

- Legea nr. 317 din 26.12.2024 cu privire la veteranii de război:

1). Art. 4 - Politica statului cu privire la veteranii de război

(1) Statul recunoaște și apreciază eroismul și sacrificiul tuturor categoriilor de veterani de război prevăzute de prezenta lege. (2) Politica statului cu privire la veteranii de război este orientată spre: a) integrarea plină a veteranilor de război în societate și în viața publică; b) cinstita memoria veteranilor de război căzuți la datorie și omagierea sacrificiului și devotamentului lor față de Republica Moldova; c) asigurarea drepturilor privind sănătatea și bunăstarea, asistența medicală și socială; d) acordarea serviciilor și prestațiilor sociale. (3) Protecția socială a tuturor categoriilor de veterani de război este o prioritate a statului.

2). Art. 5 alin. (1) - În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

veteran de război - cetățean al Republicii Moldova care a participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova sau la alte acțiuni de luptă și se încadrează în una dintre categoriile stabilite de prezenta lege; (...).

3). Art. 6 - Neadmiterea discriminării veteranilor de război

La aplicarea prevederilor prezentei legi se interzice orice discriminare a veteranilor de război pe criterii de rasă, origine națională, etnică și socială, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, dizabilitate, opinie, apartenență politică, avere, pe criteriul participării la acțiuni de luptă sau pe orice alt criteriu.

4). Art. 9 - Categoriile veteranilor de război.

Veterani de război sunt recunoscuți cetățenii Republicii Moldova care: lit. a) au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și independenței Republicii Moldova în perioada 2 martie - 13 august 1992.

5). Art. 10 Statutul de veteran de război

(1) Statutul de veteran de război se atribuie în temeiul prezentei legi și se confirmă prin legitimația de veteran de război eliberată de Ministerul Apărării.

6). Art. 16 Măsurile de protecție în domeniul ocrotirii sănătății pentru veteranii de război

(1) Statul garantează veteranilor de război apărarea intereselor acestora în domeniul ocrotirii sănătății prin sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, conform legii, și prin programele naționale în domeniul sănătății.

- Hotărârea Guvernului nr. 156/2002 cu privire la organizarea și funcționarea Companiei Naționale de Asigurări în Medicină:

Prevederile pct. 12 lit. b) din Statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 156/2002, stabilește că, Compania este obligată să țină evidența persoanelor asigurate și a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate în sumă fixă și să acorde/suspende statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală.

[Pct.12 lit.b) modificată prin HG-141 din 21.06.24, MO291-294/05.07.24 art.590; în vigoare 05.07.24]

I. DATE SUPPLEMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII, LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ RELEVANTĂ

1. CONSTITUȚIA Republicii Moldova adoptată la 29.07.1994
(Monitorul Oficial nr. 1 din 12.08.1994)

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 54 Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. (...).

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

2. LEGEA nr.1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.38-39, art.280)

Articolul 1. Noțiunea de asigurare obligatorie de asistență medicală

(1) Asigurarea obligatorie de asistență medicală reprezintă un sistem autonom garantat de stat de protecție financiară a populației în domeniul ocrotirii sănătății prin constituirea, pe principii de solidaritate, din contul primelor de asigurare, a unor fonduri bănești destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecțiune). Sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală oferă cetățenilor Republicii Moldova posibilități egale în obținerea asistenței medicale oportune și calitative.

Articolul 3. Obiectul asigurării

Obiect al asigurării obligatorii de asistență medicală este riscul asigurat, legat de cheltuielile pentru acordarea volumului necesar de asistență medicală și farmaceutică, prevăzută în Programul unic.

Articolul 4. Subiecții asigurării

(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin.(9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual: (...); lit. j) -- pensionari; lit. q) - veteranii de război;

(5) Calitatea de asigurat și de plătitor al primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru persoanele neangajate, care nu sînt indicate la alin.(4), o au ele înseși.

Art.5. Principiile de organizare a asigurării obligatorii de asistență medicală

(1) Sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală se organizează și funcționează avînd la bază următoarele principii:

a) principiul unicității, potrivit căruia statul organizează și garantează sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală bazat pe aceleași norme de drept;

b) principiul egalității, potrivit căruia tuturor participanților la sistemul de asigurare obligatorie de asistență medicală (plătitori de prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, prestatori de servicii medicale și beneficiari de asistență medicală) li se asigură un tratament nediscriminatoriu în ceea ce privește drepturile și obligațiile prevăzute de lege;

c) principiul solidarității, potrivit căruia plătitorii primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achită contribuțiile respective în funcție de venit, iar persoanele asigurate beneficiază de asistență medicală în funcție de necesități;

e) principiul contributivității, potrivit căruia fondurile de asigurări medicale se constituie pe baza primelor de asigurare achitate de către plătitorii stabiliți de legislație;

f) principiul repartiției, potrivit căruia fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală realizate se redistribuie pentru plata obligațiilor ce revin sistemului asigurării obligatorii de asistență medicală, conform legii;

g) principiul autonomiei, potrivit căruia sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală se administrează de sine stătător, în baza legii, iar prestatorii de servicii medicale care acordă asistență medicală în sistemul respectiv activează pe principii de autofinanțare și nonprofit. (...).

(3) Asigurarea obligatorie de asistență medicală a persoanelor neangajate enumerate la art.4 alin.(4) se realizează din contul bugetului de stat.

3. LEGEA nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității
(Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.129-131, art.618)

Articolul 1 Scopul legii și domeniul de aplicare

“(1) Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.[...]”

Articolul 2 Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, termenii de mai jos au următoarele semnificații:

discriminare – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criterii presupuse;

discriminare directă – tratarea unei persoane în baza oricărui dintre criteriile prohibitive în manieră mai puțin favorabilă decît tratarea altei persoane într-o situație comparabilă;

Articolul 3 Subiecții domeniului discriminării

Subiecți în domeniul discriminării sînt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat.

Articolul 6 Interzicerea discriminării

Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acțiuni sau inacțiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autoritățile publice competente și sancționată conform legislației.

Articolul 8

Interzicerea discriminării privind accesul la serviciile și bunurile disponibile publicului

Este interzisă orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la:

- a) serviciile oferite de autoritățile publice;
- b) serviciile de asistență medicală și alte servicii de sănătate; (...);

K. LEGISLAȚIA INTERNAȚIONALĂ RELEVANTĂ

CONVENȚIA Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO)

Articolul 1 Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 14 Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Articolul 17 Interzicerea abuzului de drept

Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție.

Articolul 18. Limitarea folosirii restrîngerii drepturilor

Restrîngerile care, în termenii prezentei convenții, sunt aduse respectivelor drepturi și libertăți nu pot fi aplicate decât în scopul pentru care ele au fost prevăzute.

L. Lista documentelor relevante –

(dosarul civil nr. 2-25089874-09-2-24062025 conexat cu dosarul nr.2-25080058-09-2-05062025), în special-

1. Copiile cererilor de chemare în judecată CNAM;
2. Copia referinței pârâtului Malanciuc Nicolae;
3. Copia Licenței pentru exercitarea profesiei de avocat nr.0432 din 06.02.2002.
4. Copia extrasului din Registrul MJ din 14.12.2010.
5. Copia carnet de pensionar MAI nr. 7636;
6. Copia Legitimației veteranului de război Nicolae Malanciuc;
7. Copia adeverinței Centrului militar teritorial Bălți nr. 127 din 16.08.2024;
8. Copiile sesizării Agenția Teritorială Bălți CNAM a avocatului Malanciuc Nicolae din 29.05.2025 și răspunsul A T Bălți CNAM din 16.06.2025;
9. Copia răspunsului nr. 01/7062 din 17.07.2025 a Ministrului Justiției;
10. Copiile actelor de reziliere a contractului de locațiune și a declarațiilor fiscale cabinet avocat Malanciuc Nicolae pe perioada anilor 2020-2024;
11. Copia încheierii judecătorului din judecătoria Bălți sediul Sângerei Diana Balan din 26 iunie 2025
12. Copia Încheierii judecătoriei Bălți sediul Sângerei Diana Balan din 26.06.2025 din 15 iulie 2025
13. Copia Încheierii judecătoriei Bălți sediul Sângerei Malcoci Iurie din 15 iulie 2025,
14. Copia încheierii judecătoriei Bălți sediul Sângerei de conexare a cauzelor din 20 august 2025
15. Mandatul avocatului Angela Procopciuc reprezentant al pârâtului N.Malanciuc

M. Declarația și semnătura autorului sesizării¹

Declarăm pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

Pârâtul sesizant

Malanciuc Nicolae

Reprezentantul avocat

Angela Procopciuc

¹ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎN C H E I E R E

24 octombrie 2025

or. Sângerei

Judecătoria Bălți sediul Sângerei

Instanță în componență

Președintele ședinței, judecătorul

Grefier

Cu participarea:

Reprezentantului pârâtului, avocata

Pârâtului

Malcoci Iurie

Andriuță Felicia

Procopciuc Angela

Malanciuc Nicolae

examinând în ședință publică demersul privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, înaintat de pârâtul Malanciuc Nicolae, reprezentat de către avocata Procopciuc Angela, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Teritorială Nord împotriva lui Malanciuc Nicolae cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității pentru neachitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală,-

a c o n s t a t a t :

Reclamantul Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Teritorială Nord la data de 05 iunie 2025 a depus la Judecătoria Bălți (sediul Sângerei) o cerere de chemare în judecată împotriva lui Malanciuc Nicolae, prin care solicită încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală: pentru anul 2022, în mărime de 4056 lei și penalității aferente pentru neachitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere, în sumă de 867,98 lei; pentru anul 2023, în mărime de 12636 lei și penalității aferente pentru neachitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere, în sumă de 3474,90 lei.

Prin încheierea din 09 iunie 2025 cererea de chemare în judecată a fost acceptată în procedura cererilor cu valoare redusă.

Pârâtul Malanciuc Nicolae la 30 iunie 2025 a depus cerere prin care a solicitat acordarea unui termen pentru a prezenta instanței referința și înscrisurile necesare, precum și pentru pregătirea și depunerea cererii de sesizare a Curții Constituționale.

Prin încheierea din 15 iulie 2025 s-a dispus a examina în ordine generală cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Teritorială Nord împotriva lui Malanciuc Nicolae cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității pentru neachitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Prin încheierea din 29 iulie 2025 judecătorul Judecătoriei Bălți sediul Sângerei, Balan Diana a dispus transmiterea judecătorului Judecătoriei Bălți (sediul Sângerei) Iurie Malcoci pentru soluționarea chestiunii conexării cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurare în Medicină împotriva lui Nicolae Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității aferente pentru anul 2025 (dosarul nr. 2-25089874-09-2-24062025) cu cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurare în Medicină împotriva lui Nicolae Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anii 2022 și 2023 (dosarul nr. 2-25080058-09-2-05062025).

Prin încheierea din 20 august 2025 s-a conexat cauza civilă nr.2-720/2025 (2-25089874-09-2-24062025) la cererea de chemare în judecată depusă de către Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurare în Medicină împotriva lui Nicolae Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității aferente pentru anul 2025 și cauza civilă nr. 2-662/2025 (2-25080058-09-2-05062025) la cererea de chemare în judecată înaintată de către Agenția Teritorială Nord a Companiei Naționale de Asigurare în Medicină împotriva lui Nicolae

58
Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anii 2022 și 2023.

Prin cererea de chemare în judecată (conexată) depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Teritorială Nord împotriva lui Nicolae Malanciuc privind încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală se solicită încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2025 în mărime de 12636 lei și penalității aferente pentru neachitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală în mărime de 0,1% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere, în sumă de 935,06 lei.

În cadrul ședinței de judecată pârâul Malanciuc Nicolae a depus referință, indicând că nu este de acord cu acțiunea, o consideră ca înaintată față de un pârât necorespunzător, nefondată și tardivă în partea penalităților.

Totodată, pârâul Malanciuc Nicolae, asistat de către avocatul Procopciuc Angela, în ședința de judecată, au înaintat un demers cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, pentru controlul constituționalității a prevederilor art. 4 alin.(4) lit. j) și q), art. 6 alin. (1) și art. 12 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală; art. 7 alin. (1) din Legea nr. 190-XV din 08 mai 2003 cu privire la veterani; art. 4, art. 5 alin. (1), art. 6, art. 9 lit. a), art. 10 alin. (1), art. 16 alin. (1) din Legea nr. 317 din 26 decembrie 2024 cu privire la veteranii de război; Prevederile pct. 12 lit. b) din Statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 156/2002, prezentând sesizarea privind excepția de neconstituționalitate.

Reprezentantul reclamantului Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Teritorială Nord, Rotaru Nelea, în ședință de judecată nu s-a prezentat, prin cerere a solicitat examinarea cauzei în lipsă.

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră necesar de a remite Curții Constituționale sesizarea înaintată de pârâul Malanciuc Nicolae, reprezentat de avocata Procopciuc Angela, privind excepția de neconstituționalitate, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art.12¹ alin.(1) Codul de procedură civilă RM, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. Alin.(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. Alin.(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Conform Hotărîrii Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016, pentru interpretarea art.135 al.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a art.135 al.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la

58
soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Drept urmare a celor justificate, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, a fost ridicată de către pârât, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, instanța de judecată va prezenta Curții Constituționale sesizarea înaintată de pârâtul Malanciuc Nicolae, reprezentat de avocata Procopciuc Angela.

În conformitate cu art.12¹, art.art.269-270 CPC RM, instanța de judecată,-

d i s p u n e:

Se ridică excepția de neconstituționalitate înaintată de către pârâtul Malanciuc Nicolae, reprezentat de avocata Procopciuc Angela, pentru controlul constituționalității art. 4 alin. (4) lit. j) și q), art. 6 alin. (1) și art. 12 alin. (3) lit. b) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală; art. 7 alin. (1) din Legea nr. 190-XV din 08 mai 2003 cu privire la veterani; art. 4, art. 5 alin. (1), art. 6, art. 9 lit. a), art. 10 alin. (1), art. 16 alin. (1) din Legea nr. 317 din 26 decembrie 2024 cu privire la veteranii de război; Prevederile pct. 12 lit. b) din Statutul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 156/2002.

Se remite Curții Constituționale sesizarea înaintată de pârâtul Malanciuc Nicolae, reprezentat de către avocata Procopciuc Angela, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Națională de Asigurări în Medicină, Agenția Teritorială Nord împotriva lui Malanciuc Nicolae cu privire la încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală și a penalității pentru neachitarea în termen a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Malcoci Iurie